

Diocesane Pedagogische Begeleiding Antwerpen

DISO

als instrument én systeem voor

zelfevaluatie

een beeld

door Ria Van Looveren

procesbegeleider

DPB Antwerpen

met

getuigenissen van scholen

DISO, meer info:

- bijgevoegde tekst is ook digitaal aan te vragen:
riavanlooveren.br@skynet.be/
- ppt én tekst: www.dsko.be
- instappen via begeleidingsdiensten: centrale (stafdienst PBDKO), congregacionele én diocesane (D)PB:
<http://ond.vsko.be>
- contactpersoon én begeleider stafdienst PBDKO:
diane.jacobs@vsko.be
- nascholing_{sproject}: <http://www.nascholing.be>
- praktijkervaringen: KIHO (Wolters Plantijn), IVO...

DISO

1. waarom DISO? achtergrond?
2. DISO als instrument en als systeem:
focus op het proces van
schoolontwikkeling
3. voordelen en valkuilen van DISO als
instrument/systeem
4. resultaat via concrete voorbeelden van
kwaliteitsverbetering

DISO

1. een instrument

2. een systeem
 - werkwijze
 - verloop
 - proces van schoolontwikkeling

scenario

1. de procesbegeleider Ria Van Looveren aan het woord
2. in aanwezigheid van schooldirecties uit drie scholen die in 2001-2006 DISO creatief inzetten, vanuit het eigen beleidsvoerend vermogen van de school

1. WAAROM DISO ?

kwaliteitsconcept:

DISO geeft als instrument geen concreet ingevuld kwaliteitsconcept

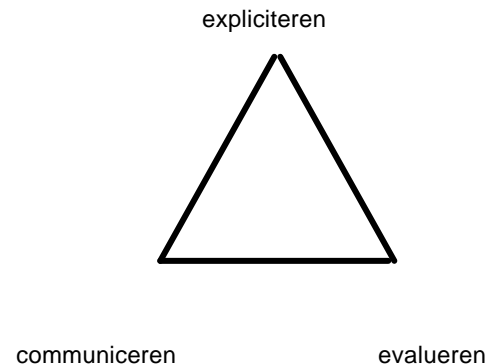
is een instrument dat scholen helpt bij het in kaart brengen van het eigen gehanteerde kwaliteitsconcept

is een instrument voor betekenisgeving

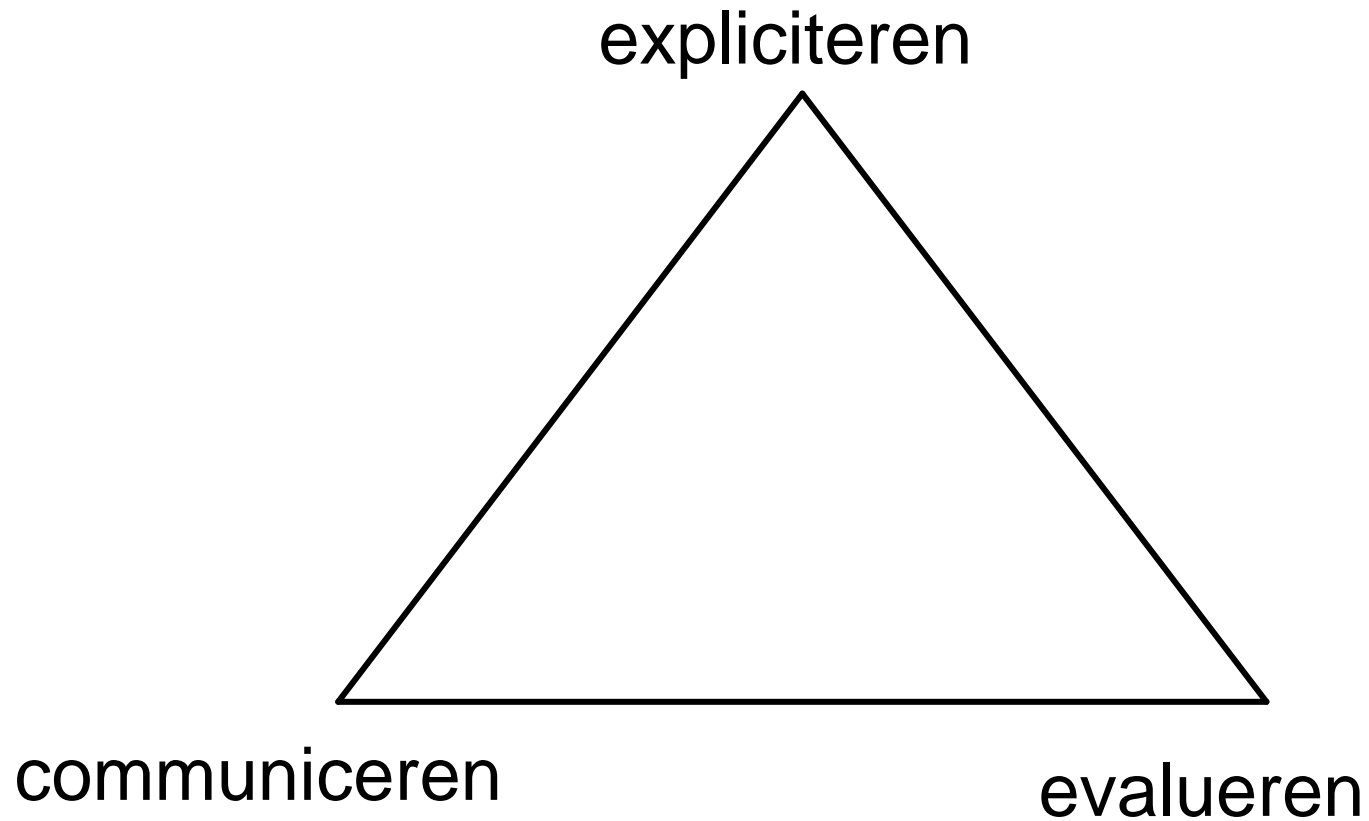
1. WAAROM DISO ?

kwaliteitsconcept:

DISO is een instrument dat op een aantal items het kwaliteitsconcept kan expliciteren en communiceren om het door de school te laten evalueren

1. WAAROM DISO ?

1. WAAROM DISO ?

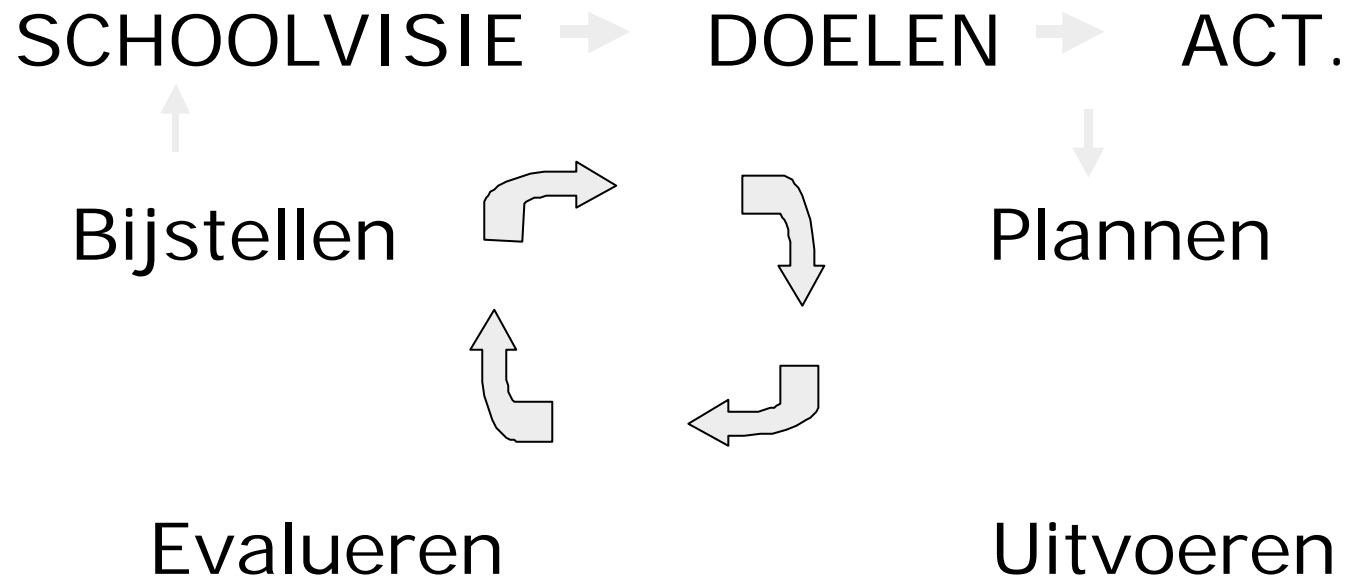
kwaliteitszorg

DISO is een instrument

1. dat een bestaande situatie in beeld brengt(zelfevaluatie beschrijft de school)
2. 2.1. waarmee de school de eigen kwaliteit systematisch kan
 - onderzoeken
 - verbeteren
 - borgen
- 2.2.
 - verantwoorden

KWALITEITSZORG:

een cyclisch proces Ritzen/PDCA

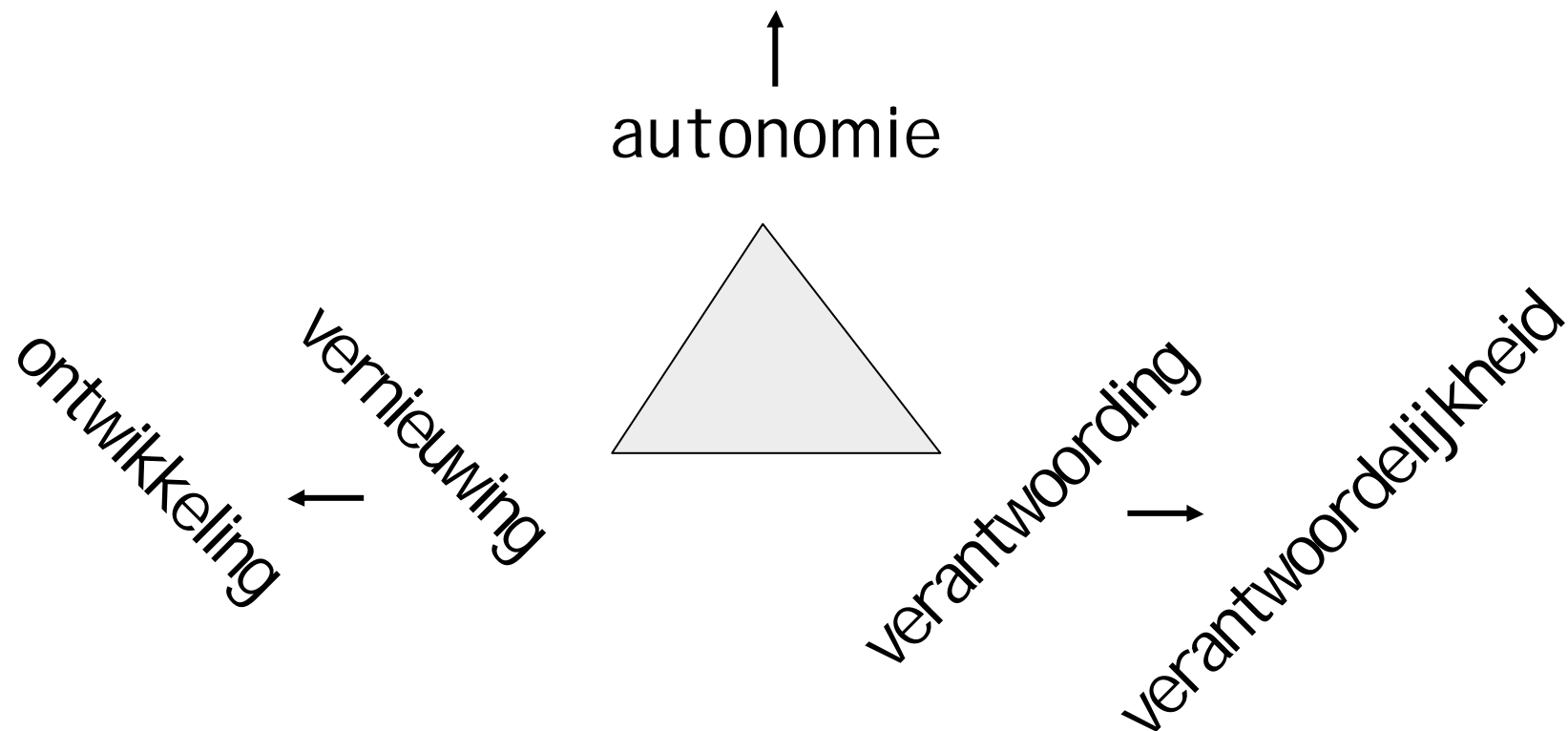
1. WAAROM DISO ?

GEVOLG

- grote openheid voor:
 - schoolintern: het eigen pedagogisch project van de school, veel of weinig zorgleerlingen, eigen onderwijsopvattingen...
 - schoolextern: de vragen van de politieke overheid, de maatschappij, de omgeving...
- appel op het beleidsvoerend vermogen van de school dat systematisch verder wordt aangezwengeld

beleidsvoerend vermogen verhogen via DI SO (dpb, 2006)

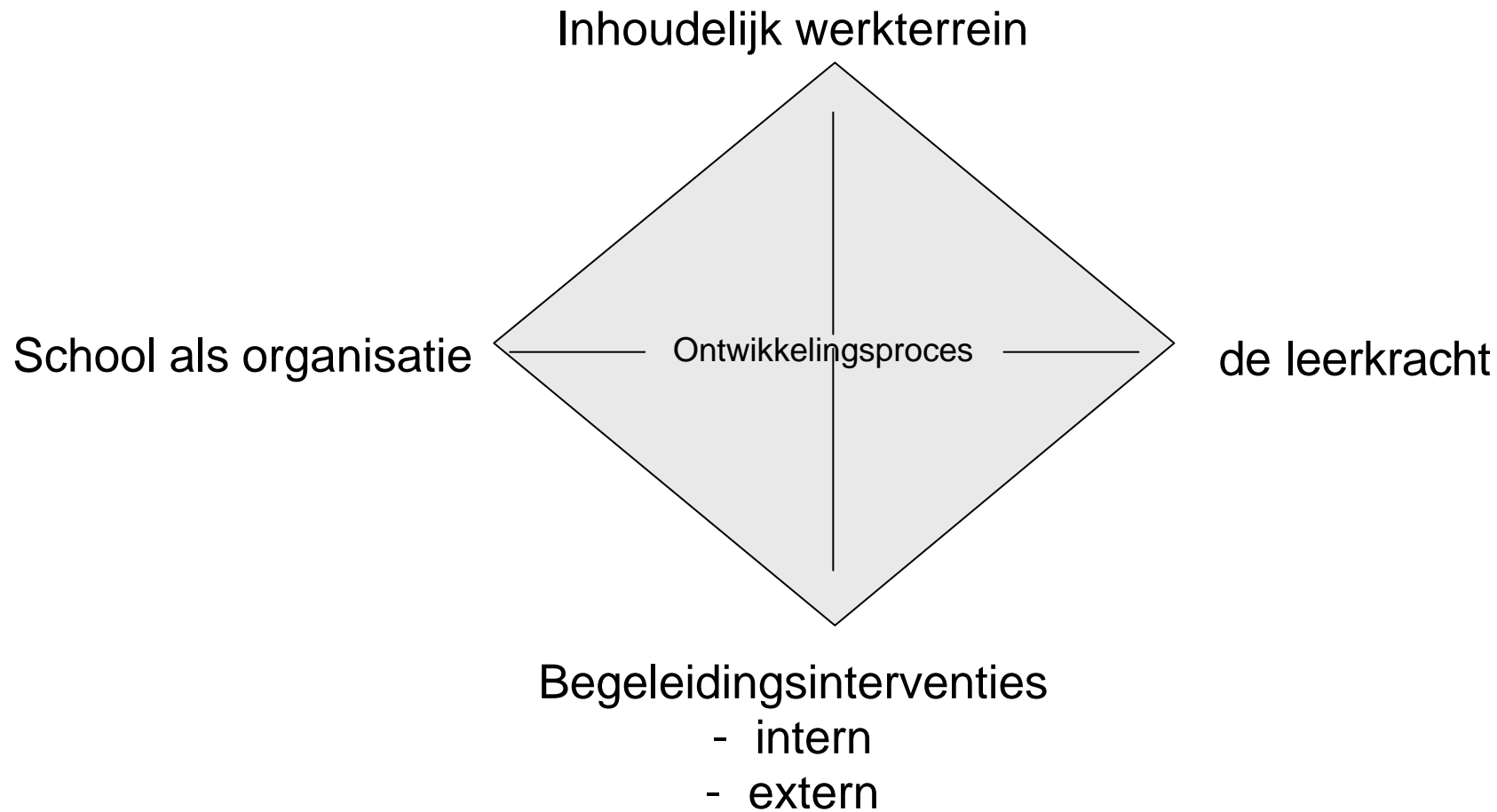
beleidsvoerend vermogen

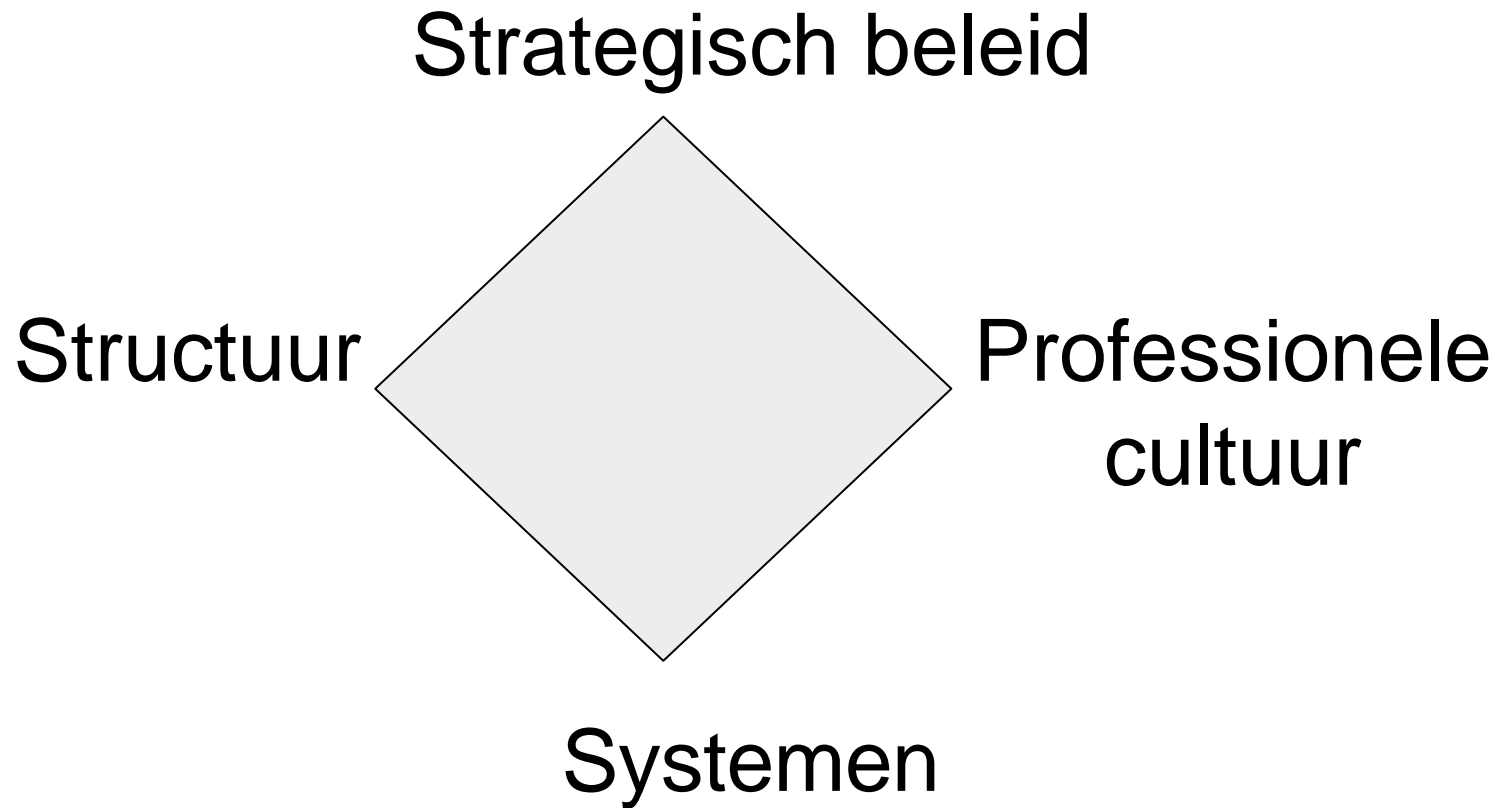
schoolontwikkeling

- is het voortdurend proces van het toevallig, autonoom en/of bewust veranderen van het organisatorische en onderwijskundige functioneren van de school(N. Lagerweij, J. Voogt, 1997)
- kwaliteitsverbetering is betere afstemming van onderwijskunde op organisatie en vice versa

GEBIEDEN VAN SCHOOLONTWIKKELING

Model voor organisatieontwikkeling

ACHTERGROND

DISO als instrument is gebaseerd op Petri

brengt de school in kaart
op 12 componenten
die met

- onderwijs
- organisatie

te maken hebben

DISO als instrument is gebaseerd op Petri

12 componenten:

1. pedagogische visie
2. visie op leerlingen en leren
3. rol van de leraar
4. leerlingbegeleiding
5. onderwijsinhouden en didactische aanpak
6. klasorganisatie

DISO als instrument is gebaseerd op Petri

12 componenten:

1. evalueren en rapporteren
2. vakwerkgroepen
3. reglement
4. schoolontwikkeling
5. communicatie
6. directie, bestuur, beheer

DISO als instrument is
gebaseerd op Petri
en biedt ook nog plaats voor
20 schooleigen uitspraken

ruimte voor extra schoolinterne en
schoolexterne items, bv. uit GOK...

2. DISO als systeem geeft in
elke fase aanzetten tot
SCHOOLONTWIKKELING en
tot verhoging van het
**BELEIDSVOEREND
VERMOGEN**

stimuli naar
SCHOOLONTWIKKELING
en naar meer
BELEIDSVOEREND
VERMOGEN
van meet af aan

in de instrumentele én in de systeemfase van het DISO-instrument zit een systematiek naar nog meer schoolontwikkeling en beleidsvoerend vermogen

DISO als systeem: proces van zelfevaluatie

- voorbereiding: intake, start met de werkgroep, sensibilisering, plenaire sessies
- afname (het is op dit ogenblik zo... 'FOTO') en verwerking
- verhelderingsgesprekken
- feedback op basis van het syntheserapport
- prioriteitsbepaling, actieplanning en uitvoering

proces van schoolontwikkeling*

- voorbereiding: intake, start met de werkgroep*, sensibilisering, plenaire sessies*
- afname en verwerking
- verhelderingsgesprekken*
- feedback op basis van het syntheserapport*
- prioriteitsbepaling, actieplanning en uitvoering

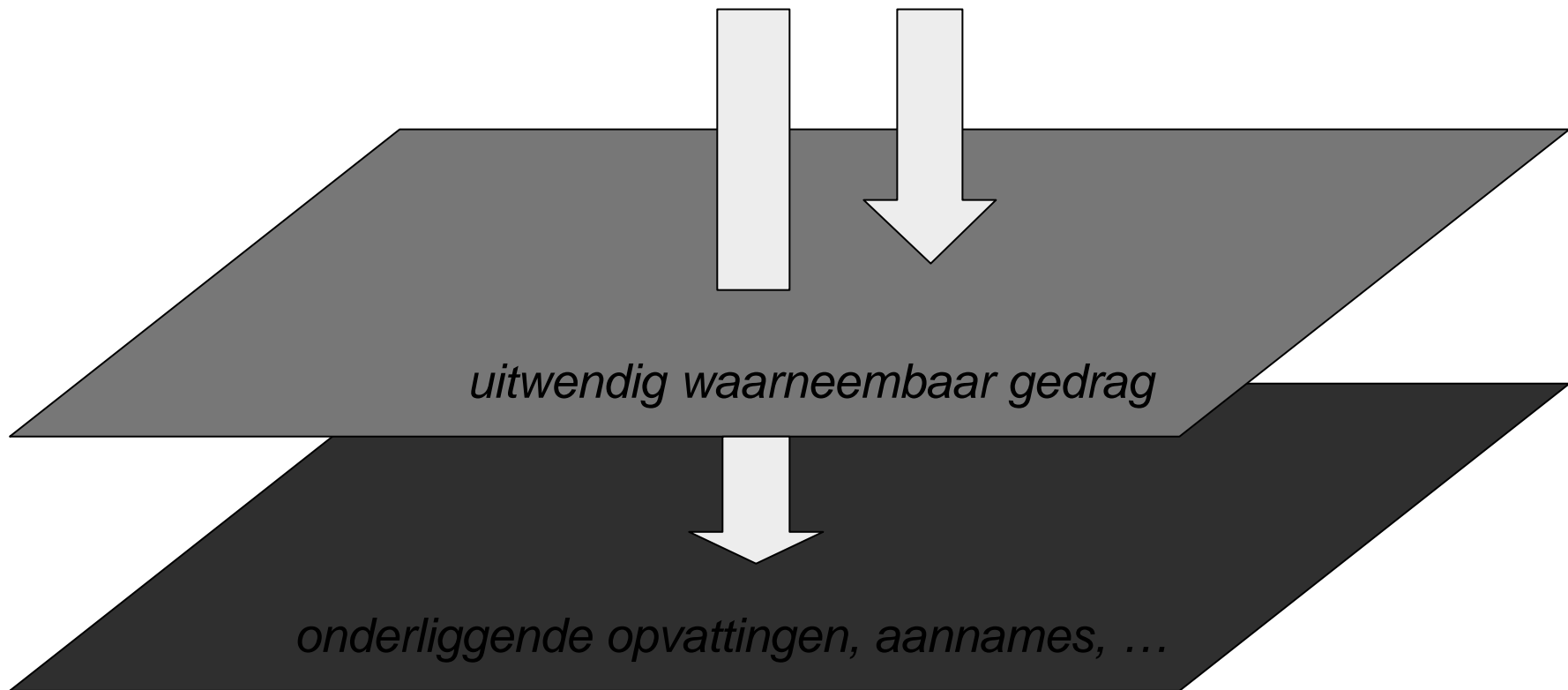
verhelderingsgesprekken

verhelderingsgesprekken

- communicatieve validering
- herkenbaarheid en betrokkenheid
- aannames expliciteren(G. Kelchtermans, S. Janssens)

Twee niveaus in ons gedrag < S. Janssens

PERSOONLIJK INTERPRETATIEKADER

G. Kelchtermans

= een **bril** waarmee we naar de werkelijkheid kijken, bepaald door

- subjectieve onderwijstheorie
 - Kennis en opvattingen
- professioneel zelfverstaan
 - Zelfbeeld, zelfwaardegevoel, beroepsmotivatie, taakopvatting
 - Toekomstperspectief

Begeleidingsdiensten

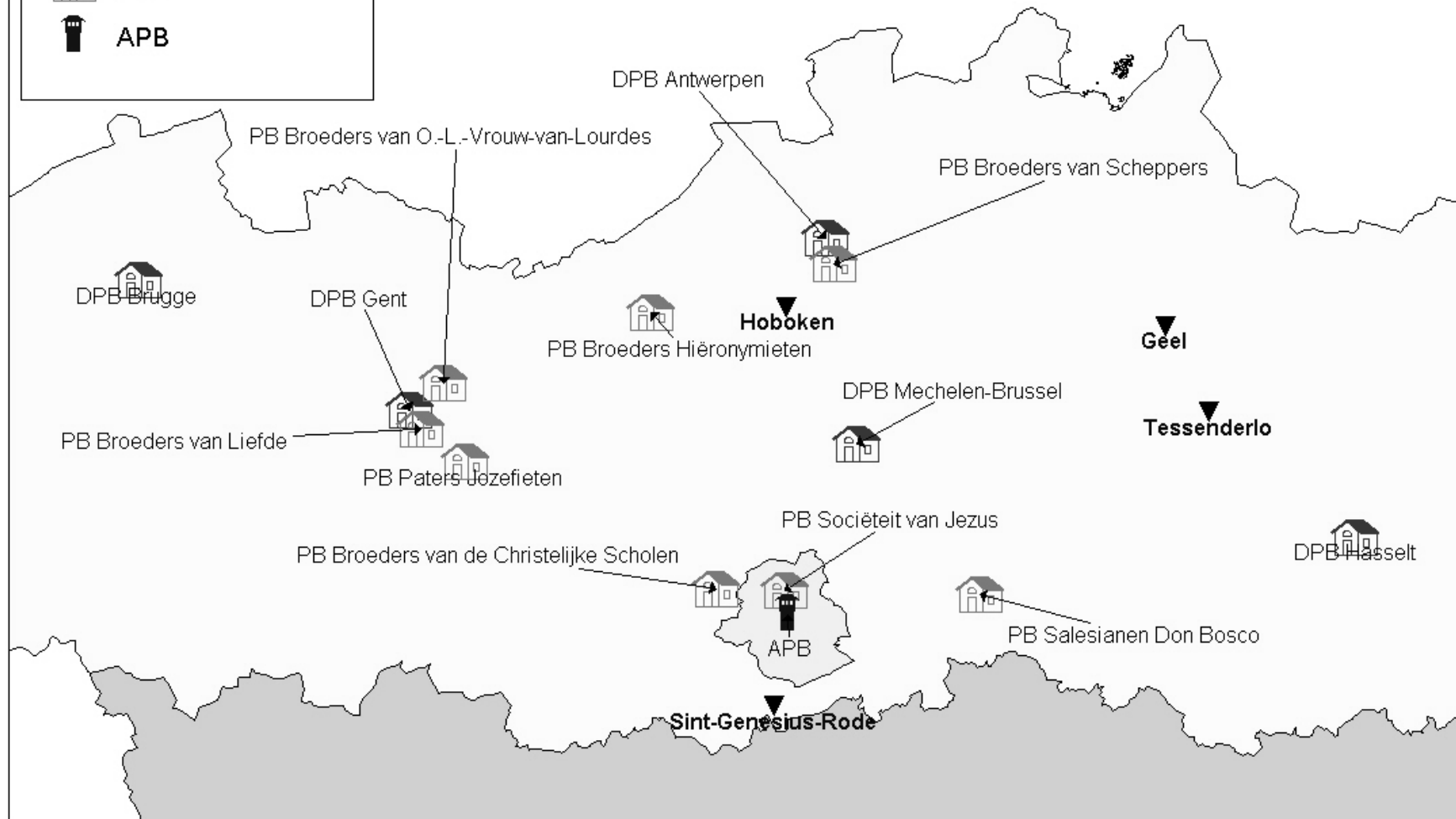
DPB's

PB's

APB

zelfevaluatie en eigen schoolontwikkeling met externen, een contradictie?

- blinde vlek
- oriënteren op de zelfevaluatie
- oriënteren op de schoolontwikkeling
- afstandelijkheid
- => OM de SCHOOL systematisch TERUG TE VOEREN OP het aanboren van de EIGEN KRACHT

3 VOORDELEN en VALKUILEN

- vragen
 - **net**gebonden?

3 .1. voordelen

- krachtig om het eigen kwaliteitsconcept van de school op te halen en te verfijnen
- krachtig om schoolontwikkeling en beleidsvoerend vermogen aan te zwengelen
- kan verantwoordingsperspectief en respect voor autonomie en vernieuwing parallel meenemen
- kan verantwoordelijkheid en beleidsvoerend vermogen en ontwikkeling parallel aanzwengelen

3.1. voordelen

- beschrijving van directie, bestuur, beheer werkt aanzwengend naar leraren en ondersteunend personeel
- DISO als systeem heeft een krachtige externe begeleiding/ onderzoekers erkennen dat professionele begeleiding door externen een troef kan zijn bij zelfevaluatie(J. Vanhoof, P. van Petegem, Delphi-studie)

3.1. voordelen

- denken en doen bijeen houden
- alle actoren zijn betrokken: zij moeten 'het doen'
- bewustwording van twee dragende krachten in schoolontwikkeling: organisatie én onderwijskunde

3.1. valkuilen/nadelen

- vraagt veel tijd en energie van externe begeleiders
- => een beperkt aantal scholen mogelijk per schooljaar
- (té) grote betrokkenheid binnen een verhelderingsgesprek bij leraren, OP, directie dient bewaakt
- (nog) geen parallelle afname bij leerlingen
- kan ingezet worden voor onzuivere motieven/oneigenlijk gebruik => belang van een professioneel intakegesprek

3.2. valkuilen/aandachtspunten

- niet instappen met DISO tenzij randvoorwaarden vervuld zijn:
 - ook bij DISO zijn de algemeen erkende randvoorwaarden voor zelfevaluatie (zie ook Devos) een noodzaak
 - => er moet een basis zijn van schoolontwikkeling om verdere schoolontwikkeling te kunnen laten gedijen
- de grenzen van het ontwikkelingsperspectief én van het verantwoordingsperspectief dienen bewaakt:
 - elke uitschuiver is een valkuil

4. Resultaat
via CONCRETE
VOORBEELDEN van
KWALITEITSVERBETERING
en hints naar een creatieve
invulling van het systeem

- O-L-Vrouwinstituut, St.-Genesius-Rode
- St.-Agnesinstituut, Hoboken
- St.-Mariainstituut, Geel

Onze-Lieve-Vrouwinstituut Sint-Genesius-Rode

OPVOLGING DISO ZELFEVALUATIE

o.l.v. Eddy Lefaible

directeur

Interne zelfevaluatie

Prioritering

- Na voorstelling van het DISO-rapport werden tijdens een APV volgende prioriteiten gekozen :
- Leefregels en schoolreglement
- Evaluatie en rapportering

Leefregels en schoolreglement

- Inbreng van Gie Deboutte (project verbondenheid) voor praktische tips
- Werkgroep bereidt voor
- Terugkoppeling via een enquête over stijl en inhoud naar het hele personeel
- Inbreng van leerlingenraad en participatieraad (later schoolraad)

Evaluatie en rapportering

- Inbreng van de schoolbegeleider Guido Vandevenne
- Ook hier voorbereidende werkgroep
- Nastreven van eerste kleine successen met positieve gevolgen voor leerlingen, ouders en leerkrachten
- Invoering van attituderapport van 1B tot 7 kantoor
- Eveneens feedback en inbreng van alle geledingen van de school

Externe evaluatie (doorlichting) mei 2004

- Zeer positieve reacties op DISO-zelfevaluatie
- Gunstig advies voor de hele school
- Respect voor grote openheid en transparantie
- Werkbesparing door het niet expliciteren van het context-dossier
- Doorlichting akkoord met prioriteiten
- Bijkomende prioriteit van doorlichtingsteam en directie = vakgroepwerking

Sint- Agnesinstituut Hoboken

o.l.v. Paul Bekers
directeur

Sint- Agnesinstituut Hoboken

Vertrekpunt

- beperkt uitgeschreven schoolwerkplan (SWP)
- kwaliteitszorg geen ontbrekend item
- weinig gestructureerde aanpak bij uitvoering SWP
- geen systematische zelfcontrole op implementatie
- SWP hoofdzakelijk binnenskamers werk van directeur
- ondanks alle inspanning toch top-down schoolbeleid
- hoe moet het met interne zelfevaluatie en doorlichting?

Keuze van DISO-project om

- een juist beeld te krijgen op de totaalsituatie van de school
- vanuit een sterkte/zwakteanalyse alle werkpunten te inventariseren
- met deze gegevens meerjaren SWP op te stellen
- vervolgens prioriteiten te selecteren in een jaaractieplan (JAP)
- zo de eigen schoolontwikkeling in eigen handen te nemen met als drijvende motor het ganse schoolteam onder coaching van de directie (zelflerende organisatie)

Praktisch verloop van het project

- eerste contact met projectleiders en kennismaking met DISO-concept
- beslissing van één jaar te wachten om reden van aangekondigde doorlichting
- voorbereiding van het project: uitvoerig intakegesprek met directie en coördinatieteam
- motivering van het schoolteam om onbevangen mee te werken
- eenmalige enquête bij alle personeelsleden op hetzelfde tijdstip
- verhelderingsgesprekken (DIR/LK/OP) o.l.v. het DISO-team in een specifieke ordening
- resultatenverwerking en syntheserapport door projectleiders
- terugkoppeling aan directie
- vraag naar schoolbeleid toe: wat doen we ermee?

Project ten einde, continu nieuw begin

- redactie van gedetailleerd SWP op basis van inspectieverslag doorlichting, syntheserapport DISO en eigen aandachtspunten
- structuur en ordeningsmodel van SWP overgenomen uit inspectieverslag
- vermelding in SWP van werkpunten, omschrijving, uitvoeringstermijn, verantwoordelijke en opvolging
- presentatie JAP aan schoolteam bij start van elk schooljaar
- taak als teamlid mee te werken (zie functiebeschrijving en functioneringsgesprekken)
- evaluatie JAP op einde schooljaar door zoveel mogelijk geledingen (coördinatieteam, pedagogische raad, vakgroepen, LOC, schoolraad, ...)
- bijsturing van SWP en redactie van nieuw JAP
- schoolontwikkeling in eigen handen van schoolteam en schoolleiding
- kwaliteitszorg aantoonbaar voor inspectie

Sint-Mariainstituut Geel

o.l.v.

Lisette Hermans, algemeen directeur

Bart Van Dijck, pedagogisch directeur

Directieteam 2001 - 2002

- Eén van de prioriteiten:
 - Kwaliteitszorg verder en beter uitbouwen op een professionele wijze
- Belang van zelfevaluatie blijkt uit voorbereidend dossier en tijdens schooldoorlichting zelf

Wat met Kwaliteitszorg?

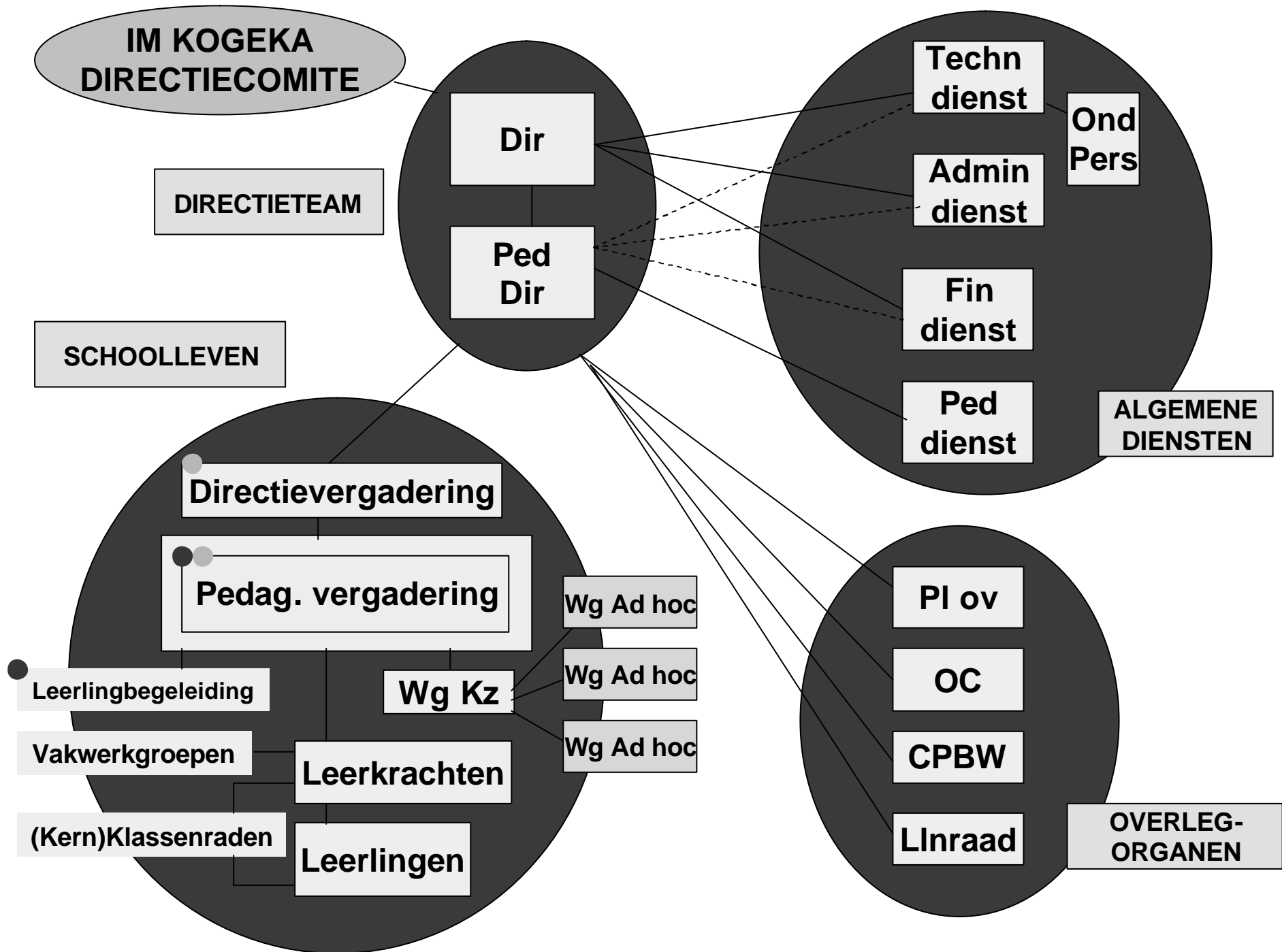
- Na contact met de pedagogische begeleiding van ons bisdom besluit het directieteam om te kiezen voor DISO
- Pedagogisch directeur, één coördinator en één leerkracht volgen de cursus van DISO
- Start cursus op 11 oktober

Periode december 2001 tot juni 2002

- Laatste schooldag van het eerste trimester wordt de DISO-enquête afgenomen
- Op de pedagogische studiedag in februari gebeuren de feedbackgesprekken
- Op de personeelsvergadering in mei wordt het syntheserapport van DISO voorgesteld door Ria Van Looveren
- Juni 2002: de werkgroep KZ bepaalt de prioriteiten

Grote vakantie 2002

- Directieteam tekent het organigram van de vestigingsplaats uit
- Een planning voor de invoering van het nieuwe organigram wordt uitgeschreven
- Directie houdt rekening met de prioriteiten

Werkgroep Kwaliteitszorg

- Staat in voor Diso als cyclisch zelfevaluatieproces
- Stelt, op basis van het Diso-syntheseverslag, prioriteiten
- Geeft in die zin 'opdrachten' aan de Ped. Vergadering
- Vormt een breder draagvlak voor de verspreiding van nieuwe ideeën (bv. VOET)

29 april 2003

- Onze eerste pedagogische vergadering vindt plaats
- Mogelijke agendapunten werden al besproken op het afstemmingsgesprek in januari

Schooljaar 2005 - 2006

- DISO is een cyclisch proces
- De directie is benieuwd hoe de leerkrachten denken over de gestelde prioriteiten
- De directie wenst te weten of leerkrachten nieuwe prioriteiten willen stellen
- De pedagogische vergadering en de werkgroep KZ vinden het zinvol om een nieuwe bevraging te doen